

nad *Codroipom*. Vse te daritve je potrdil leta 1161. patr. *Ulrik II.* in sicer v sporazumljenji z goriškim grofom Engelbertom II., ki je bil branitelj in odvetnik akvilejske cerkve in monasterskega samostana.

Starejši Engelbertov brat se je imenoval *Henrik I.* in je bil tudi branitelj akvilejski. Tega Henrika se spominja naša listina z besedami »post mortem dilecti fratris nostri Heinrichi, qui nostra fideliter et deo digne dispensaverat« Henrik je torej zvesto varoval posestva samostanska. Po njega smrti pa se je sestra Ermilinta zbala, da bi se sčasoma ne poizgubil spomin tistih davščin, katere je samostan dobival od podložnih kmetov, ali da bi kdo ne utajil tega, kar je dolžan dajati, in zato je sklenila na omejnjeni listini vsa samostanska posestva in vse podložne kmete ter njih dolžnosti natanko za- beležiti.

Kolikor se iz zgodovine vé, umrl je Henrik okolo leta 1150. (*Czörnig, Görz und Gradisca* pg. 497). Ni verojetno, da je sestra Ermilinta dolgo po njega smrti odlašala popisati samostanska dóbra, ker strah, da se ne poizgubé, moral se je vzbuditi v nji takoj po braniteljevi smrti, ker morebiti ni prav zaupala njegovemu bratu in nasledniku Engelbertu. Dalje je razvidno iz listin, da je bila leta 1161.—1169. neka *Hermelinda* opatica v Monasteru (*Archeografo Triestino* XI. pg. 385) Mogoče je, da je bila tudi pozneje še opatica, ali o tem se ne more nič réči. Ne razumem torej, zakaj sta gg. izdavatelja datirala listino z letnicama 1170.—1190. Po mojem mnenji je bila napisana že okolo leta 1160.

Gg. izdavatelja sta se držala italijanske navade, da se o važnih in svečanih dogodkih izdá na čast slavlencu, ali pri ženitbah na čast novoporočencema, posebna knjižica, v kateri so natisnjene časih najzanimivejše listine ali zgodovinske razprave. Take knjižice pa ne prihajajo širšim krogom v roke in le redkokdaj zvedó zánje strokovnjaki, ki bi jih mogli porabiti. Zató bi bila gg. izdavatelja storila boljše, da sta izdala listino s pojasnili in opombami n. pr. v letopisu »*Sl. Matice*«, ker ta knjiga pride tudi zunanjim učenim krogom pred oči.

Tu omenjenih pojasnil in opazek pa zastoj iščemo v videmski knjižici, in to je po mojem mnenji napak, zakaj vsakdo ne more védeti, kje leži *Mala Scinpicca* (=Mala-cipica, t. j. Mala Zompichia vzhodno od Codroipa). Morda bode celo rôdnih Furlanov dosti, ki ne bodo védeli, kje je *Caselis* ali pa *Pertegil* (*Perteole*)? Takisto se bode redkokdo domislil, da v izrazu *Celcan* je treba ískati naš *Solkau* pri Gorici.

Navzlic tem nedostatkom pa moramo gg. izdajateljema prav hvaležni biti na objavljeni listini, ki bode marsikomu dobro služila kakor dragocen zgodovinski izvir.

S. R.

Cantica Sacra. Zbirka cerkvenih pesmi za moški zbor, uredil Ant. Foerster. založil in prodaja R. Milic v Ljubljani. Cena trdovezanemu zvezku I gld. (po pošti 5 kr. več).

V elegantni in lični obliki podaje nam marljivi skladatelj 70 izbranih skladéb, od katerih je 40 v slovenskem, 30 pa v latinskem jeziku. Akoravno so največ namenjene „ad usum studiosae juventutis“, vendar že iz opomina razvidimo, da se je g. Foerster postavil na praktično in vsestransko stališče in mislil pri tem tudi na razne druge cerkvene zборе. Kdor se je količkaj na deželi ukvarjal s cerkvenim petjem, znáno mu je, s kakimi težavami se je boriti pevovodji, kateremu sedaj moških, sedaj ženskih pevskih močij primanjkuje. Zarad tega je uredil Foerster to zbirko tako, da te pesmi pojó tudi lahko ženski ali deški glasovi, ali pa tudi kvarteti (navadno za 2 tona niže). Gradivo je raznovrstno in tolikšno, da zadostuje za vse cerkveno leto, za praznike Marije Device in

nekatero druge svetnike i. t. d. Razne latinske himne se smejo peti pri slovesni maši kot ofertorij po recitovanem predpisanem tekstu dotičnega praznika, a slovenske besede teh napevov najti je v „Ceciliji“.

Odveč bi bilo to lepo zbirko priporočati, — priporoča jo že ime skladateljevo in res lepa vnanja oblika. Ker je tisek v partituri jako razločen, more vsak pevec iz partiture peti in tako odpade tudi nadležno prepisovanje posamičnih glasov.

R.

Teoretično-praktična klavirska šola. Spisal *Anton Foerster*. Op. 40. IV. zvezek. Cena 1 gld. 30 kr. V Ljubljani. Založila „Glasbena Matica“. Natisnila Engelmann in Mühlberg v Lipsiji.

Ta prekrasni IV. in zadnji zvezek izborne *Foersterjeve* klavirske šole obseza naslednjo glasbeno tvarino: LII. so vaje s trilci, katere živo priporočamo vsakemu učitelju in učencu. Zatem nasleduje pojasnilo o dvojnih prestavnih znamenjah in dur-skale s podvojenim križcem in bb. 118. št. je lepa „Večerna“ od Rob. Músiola, a št. 119. lepa *Foersterjeva* „V spomin“. Zdaj pridejo na vrsto moll-skale in vaje v mol-tonih. Št. 120. je etuda v a-moll; št. 121. je krasna ruska pesem „Ej uchnem“, ki je v koncertih Slavjanskega učinila velikansko senzacijo; g. *Foerster* pa je dal pesmi arangement za klavir, ki je povsem dovršen. LVI. ima trizvoke z oktavo; LVII. pa arpedže. Št. 122. je etuda v a-moll s končnim „glissando“. 123. Husitska, 124. Predigra v e-moll. 125. Romanca v e-moll od Teodora Elzeja, 126. Etuda v d-moll, 127. Predigra od M. Clementija, 128. Bolero „španski ples“ od K. Černega, glasovitega klavirskega učitelja na Dunaji, 129. Etuda po raznih modulacijah, 130. Italija, od F. Mendelssohn-Bartholdyja, 131. Krasna „Predigra“ v h-moll, od J. S. Bacha, 132. Eksercicija v c-moll od K. Černega, 133. Ekloga, „kmetski prizor“, od V. J. Tomaška, čislanege kontrapunktista v Pragi, 134. Etuda v a-moll od J. Schmitta, 135. Enpromptu, od A. *Foersterja*, v f-moll; izborna skladba, 136. Češka národna, 137. Arija, čveteroročno iz operete „Gorenjski slavček“ od A. *Foersterja*, 138. Etuda v fis-moll od R. Musiola. 139. Predigra v cis-moll od M. Clementija, 140. Rapsodija v d-moll, od Tomaška, 141. Rusko kolo v b-moll, 142. Eksercicija v f-moll od Clementija. 143. „Moravska“, v gis-moll, 144. Etuda v c-moll s prehajalnicami, 145. Gavota, „stari francoski ples“ v d-moll od J. S. Bacha, 146. „Po plesu“, 147. Etuda v a-moll s prehajalnicami, 148. Etuda s tercami I. Legata. II. Staccato, 149. Gique, „vesel ples“ v g-dur od W. A. Mozarta, zelo umetno sestavljen z imitacijami, 150. Kanon v sekundi ali spodnji septimi od Clementija — d-dur, 151. Etuda v c-dur, 152. „Jutro“ od C. G. Reissigerja, v d-dur, arang. A. F., 153. Etuda v des-dur. 154. Byvali Čechové. Krasna transkripcija od A. *Foersterja*, 155. L. pl. Beethovna zadnja skladba v c-dur. Končno opazke določujejo red, po katerem se je ravnati pri porabi klavirske šole in kratko kazalo za pouk v igri na klavirji pri šoli in po šoli, za 4 in 2 roki, in nekateri popravki. Opaziti gre, da so povsod med navedenimi številkami uvedene predvaje. G. pisatelj ne ljubi na dolgo in raztezno razlagati tvarine: vse omeni krstko ali jedrnato tako, da ni nikjer ničesar pogrešati a tudi preveč ni. To kaže, da g. pisatelj ni le dovršen mojster v glasbenem taktu, temveč, da ima istega kot učitelj v polni meri.

Ako hočemo biti pravični, moramo trditi, da ne najdemo lahko primernih besedij, s katerimi bi mogli to izborno klavirsko šolo po vrednosti oceniti. Trdimo pa z mirno vestjo, da jednake šole, ki bi imela toliko vrlin ne poznamo. G. pisatelj je s svojim epohalnim delom položil osnovni kamen prihodnji slovenski glasbi; nam je dolžnost, da podpiramo g. *Foersterja* in požrtvovalnost „Glasbene matice“ z naročbo na prekrasno